

OULU

JERRY-HANKE 2024

Yhteisön
pelisäännöt

Yhteisöllisyys

- Ihmislajin historiaan on aina kuulunut yhteisöllisyys ja se, että ilman yhteisöä ihminen ei selviydy.
- Suomalaista yhteiskuntaa ja sen toimintaa säätelevät lait.
- Tärkein laki on perustuslaki, mikään muu laki ei saa olla sen kanssa ristiriidassa.
- Kaikkien, jotka asuvat tai oleskelevat Suomessa, täytyy noudattaa Suomen lakeja, myös viranomaisten.

File Edit Format View Help

Yhteisön toiminta perustuu sääntöihin

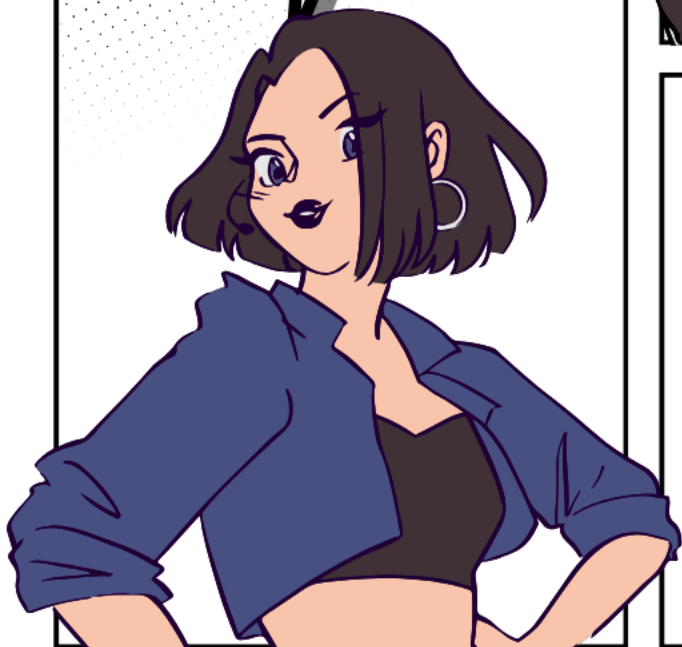
- Säännöt ovat lakiin ja moraaliin perustuvia oikeuksia ja velvollisuuksia.
- Noudatamme päivittäin satoja sääntöjä miettimättä asiaa erityisemmin.
- Käyttäytymissäännöt, järjestyssäännöt, liikennesäännöt, kodissa olevat säännöt jne.

Perustuslaki

Esimerkkejä kansalaisen
perusoikeuksista

Ihmiset ovat
yhdenvertaisia
lain edessä.

Jokaisella on oikeus elämään
sekä henkilökohtaiseen
vapauteen, koskemattomuuteen
ja turvallisuuteen.

Jokaisella on
sananvapaus.
Sananvapauteen
sisältyy oikeus ilmaista,
julkistaa
ja vastaanottaa tietoja,
mielipiteitä ja muita
viestejä kenenkään
ennakolta estämättä.

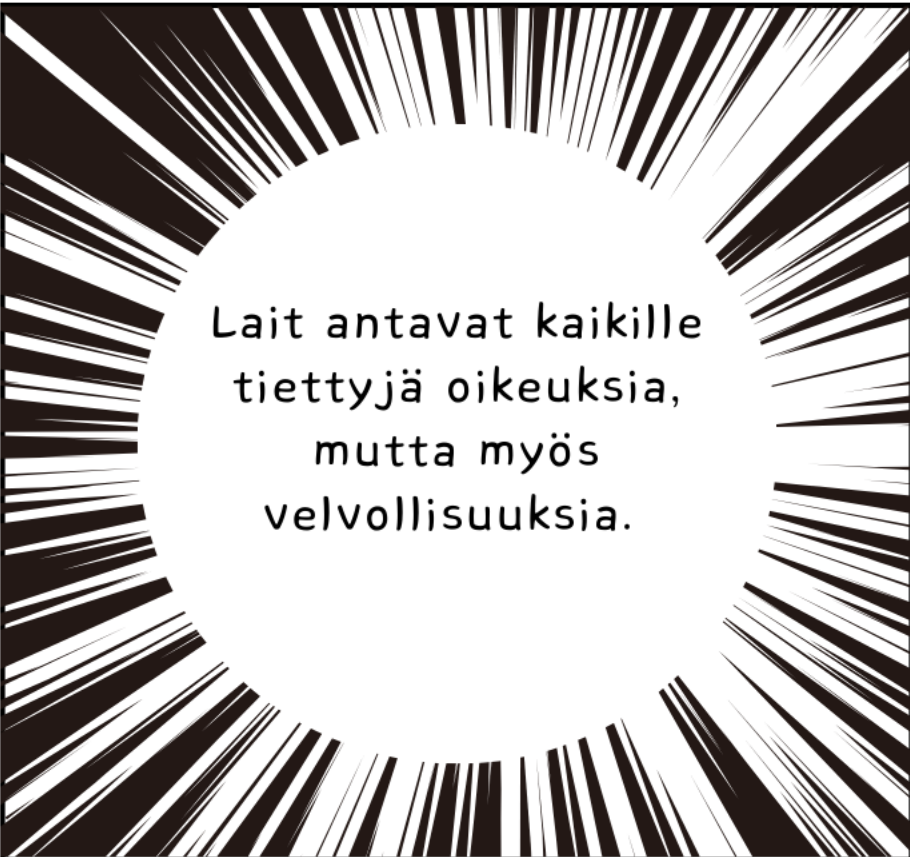

Perustuslaista löytyvät
suomalaisen kansanvallan
keskeisimmät pelisäännöt, arvot
ja periaatteet.

PERUSTUUSLAKI

Kansalaisen velvollisuudet

Lait antavat kaikille tiettyjä oikeuksia, mutta myös velvollisuuksia.

Esim. oppivelvollisuus, vanhemmilla on velvollisuus huolehtia lapsistaan tai kaikilla on velvollisuus auttaa, jos sattuu onnettomuus.

Alle 15-vuotias on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

15-vuotias on rikollisoikeudellisessa vastuussa.

DANIEL KALEJAIYE

KONSTAAPELI DANIEL TÄSSÄ, MORO!

TIESITKÖ?
EI SE MITÄÄN,
MÄ KERRON SULLE.

“Maalaisjärjellä pärjää pitkälle
elämässä, mutta rikoslain
tuntemuksestaan ei ole
haittaa.”

-konstaapeli Daniel-

Mitä tarkoittaa rikosoikeudellinen vastuuikäraja?

MITÄ TARKOITTAA RIKOSOIKEUDELLINEN VASTUUIKÄRAJA?

- Rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15-vuotiaana eli 15 vuotta täyttänyt voi saada rikoksesta rangaistuksen (esim. sakot tai vankeus).
- Alle 15-vuotias rikoksen tekijä on syyntakeeton. Syyntakeettomuus tarkoittaa kyvyttömyyttä ymmärtää tekojen seurauksia.
- Alle 15-vuotiaan katsotaan siis olevan vielä liian nuori ymmärtämään tekojensa seuraukset.

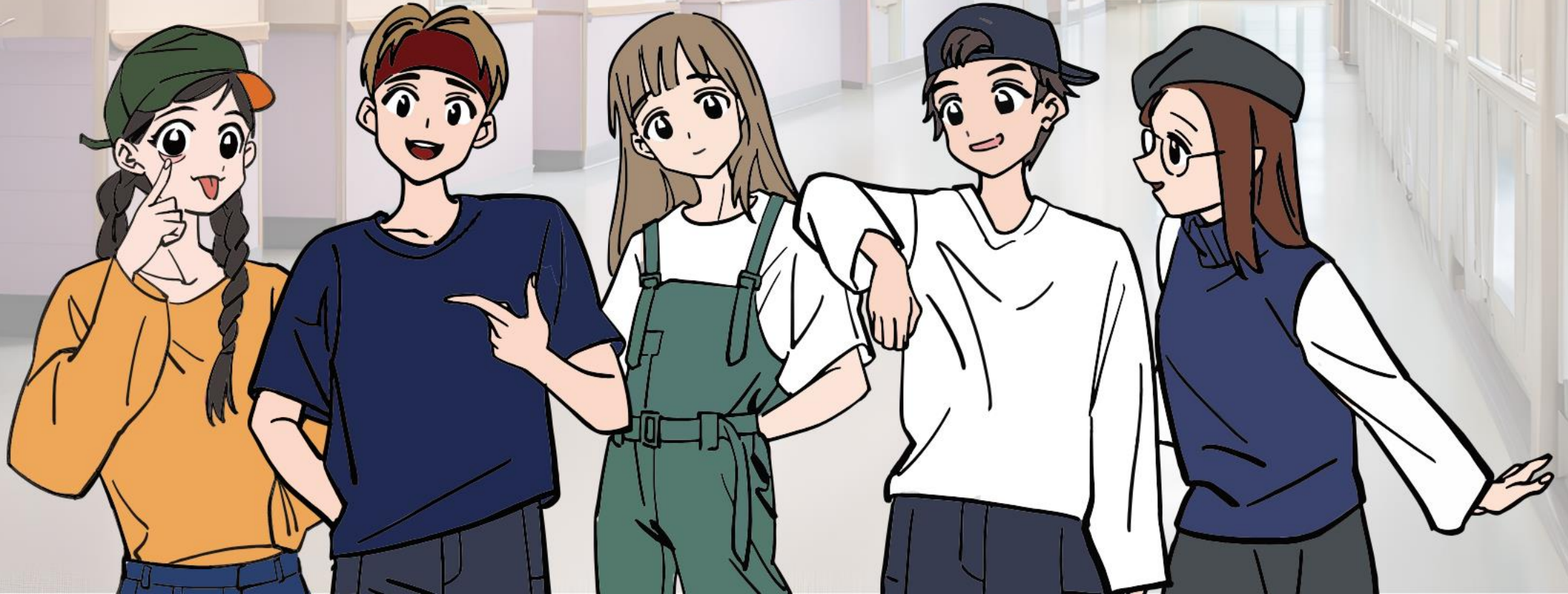

Lapsi tai nuori rikoksen tekijänä

Lapsi tai nuori rikoksen tekijänä

- Rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15-vuotiaana
- Myös alle 15-vuotias rikoksentekijä on vahingonkorvausvastuussa.
- Alle 15-vuotiaasta rikoksentekijästä ilmoitetaan huoltajalle ja tehdään lastensuojeluilmoitus. Hänen rikoksensa ja tilanteensa käsitellään poliisin ja sosiaaliviranomaisten kanssa.
- Alle 15-vuotiaan rikoksentekijän asiaa ei käsitellä tuomioistuimessa eikä häntä voida tuomita rangaistukseen. Eli alle 15-vuotias ei voi joutua tekemästään rikoksesta esimerkiksi vankilaan.

Puhutaan vähän KIUSAAMISESTA

ERIMIELISYYDET VS KIUUSAAMINEN

Erimielisyydet ovat väistämättömiä ihmisten välillä. Välienselvittelyt eivät sinänsä ole paha asia.

Kiusaamisella tarkoitetaan tahallista ja toistuvaa toisen epämiellyttäväksi kokemaa psyykkistä tai fyysistä toimintaa.

Kiusaaminen-nimistä rikosta ei ole, mutta monet kiusaamisen tavat ovat rikoksia.

Väkivallalla uhkailu, henkinen ja fyysinen väkivalta, valheiden levittäminen ja toisen tavaroiden rikkominen ovat kiellettyjä laissa.

KIUSAAMINEN JA HENKINEN VÄKIVALTA

Kiusaaminen voi aiheuttaa esimerkiksi ahdistusta, pelkoa ja jännitystä päivittäin.

Kiusaamisen aiheuttamat negatiiviset tunteet voivat jättää nopeasti jälkensä itsetuntoon ja mieleen.

Kiusaamista on eristäminen luokan, ryhmän tai netissä olevan ryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä,

vähättely, aliarvioiminen, nimittely, erilaiset ilmeet, eleet ja merkit, joilla halvennetaan toista.

Tällöin puhutaan henkisestä väkivallasta.

Henkinen väkivalta voi jossain tapauksissa täyttää pahoinpitelyn tunnusmerkistön.

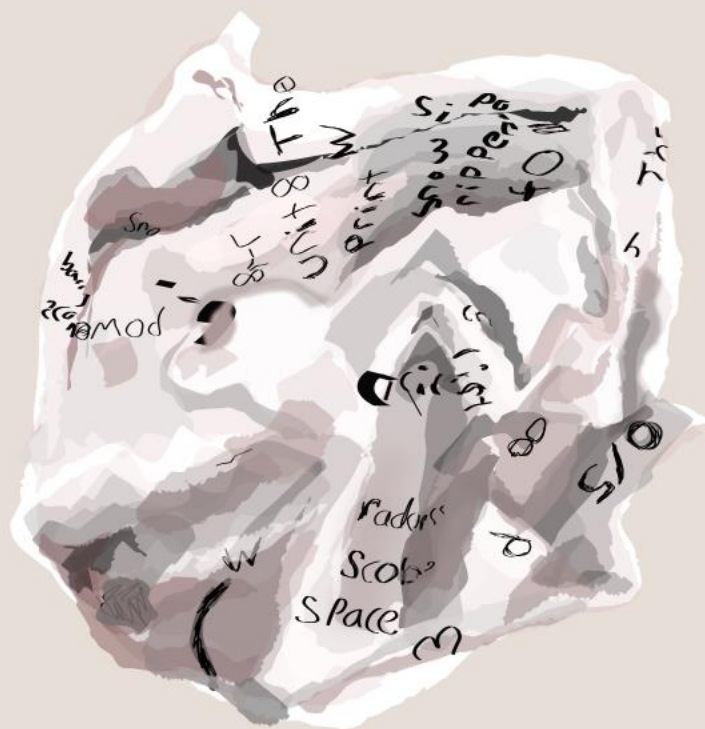
Kiusaaminen koulussa

- Kiusaamista on mm. se, että oppilas joutuu jatkuvasti kiusanteon, ahdistelun ja väkivallan kohteeksi.
- Kaikilla on oikeus turvalliseen koulunkäyntiin ja fyysiseen koskemattomuuteen.
- Lain mukaan oppilaiden täytyy käyttäytyä asiallisesti koulussa ja opettajilla on velvollisuus puuttua kiusaamiseen.
- Kiusaaminen yritetään lopettaa ensisijaisesti puhumalla.

Käytetään esimerkkinä paperiarkkia:

- Rypistellään paperi pieneksi palloksi
- Rutistellaan sitä kunnolla

Avataan paperi. Availlaan kaikki paperin taitteet ja silotellaan paperi mahdollisimman tasaiseksi.

Mitä paperille on tapahtunut?

Tuliko paperista yhtä sileä, kuin se oli aluksi?

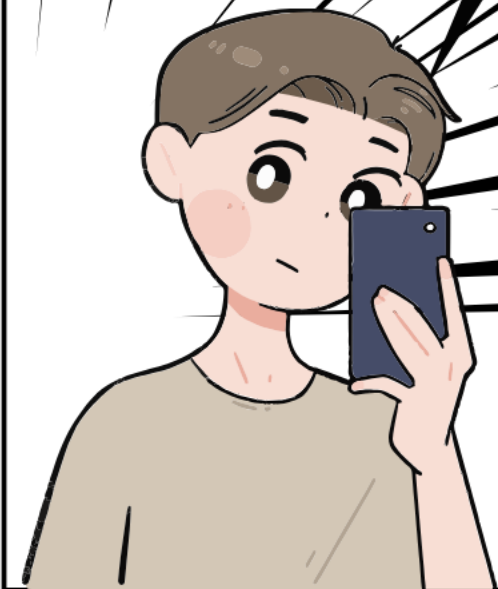

Tämä paperi, jota rutisteltiin, on kuin
kiusatun mieli.
Kiusaaminen jättää jäljet, jotka eivät
unohdu koskaan.

VOIKO KIUUSAAMINEN OLLA **RIKOS**?

Viestintärauhan rikkominen

kiusaaaja häiritsee lähettämällä viestejä tai soittamalla kiusatulle toistuvasti, kielloista huolimatta.

Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen

kiusaaaja levittää tietoja kiusatun yksityiselämästä.

Kunnianloukkaus

kiusaaaja levittää kiusatusta asioita, jotka eivät ole totta. Myös toisen halventaminen esimerkiksi nimittämällä tai haukkumalla on kunnianloukkaus.

VOIKO KIUUSAAMINEN OLLA **RIKOS**?

Kotirauhan rikkominen

kiusaaja häiritsee kiusattua
esim. kiusatun kotona tai
kotipihalla.

Pahoinpitely

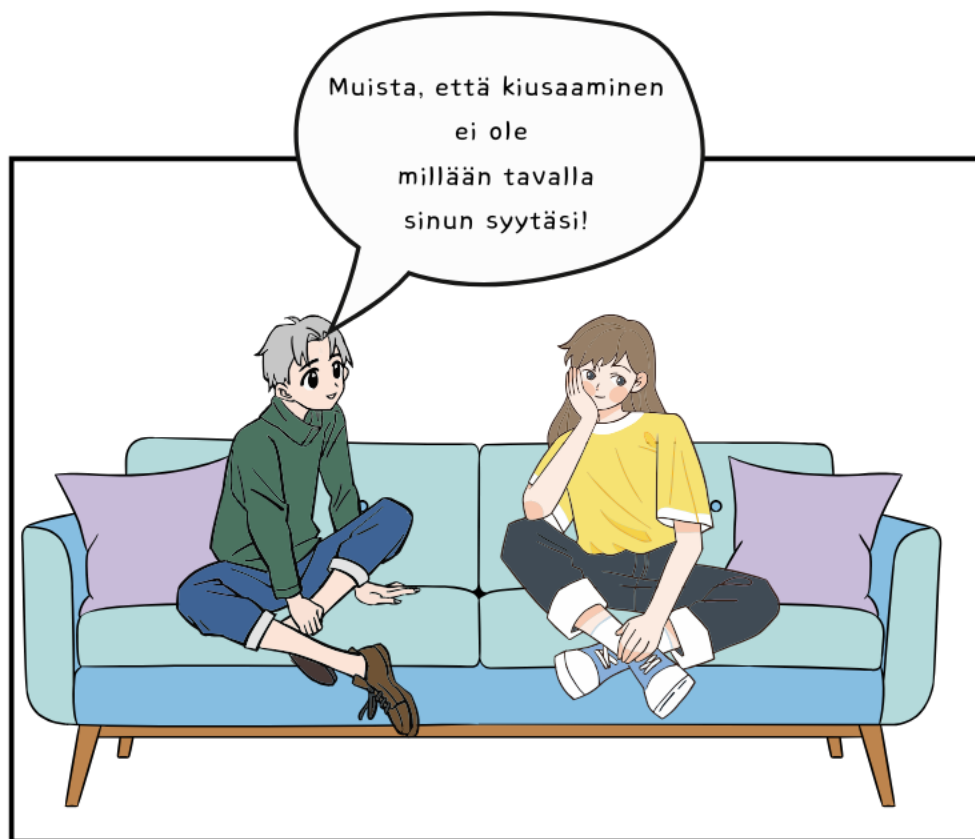
Ei vaadi näkyviä vammoja,
myös "sovitut tappelut" ja
henkinen pahoinpitely.

Laiton uhkaus

kiusaaja uhkaa kiusattua
väkivallalla.

Neuvoja kiusatulle

- Älä jää yksin, kerro asiasta luotettavalle aikuiselle.
- Hae apua ja vaadi, että aikuinen puuttuu asiaan.
- Jos tilanteeseen ei puututa riittävästi, kerro toiselle aikuiselle.
- Juttele asiasta kavereidesi kanssa ja miettikää voivatko he olla jotenkin tukenasi.
- Voit pyytää apua myös poliisilta ja tarvittaessa tilanteesta voidaan tehdä rikosilmoitus.

RIKOSNIMIKKEITÄ
JA
RANGAISTUKSIA

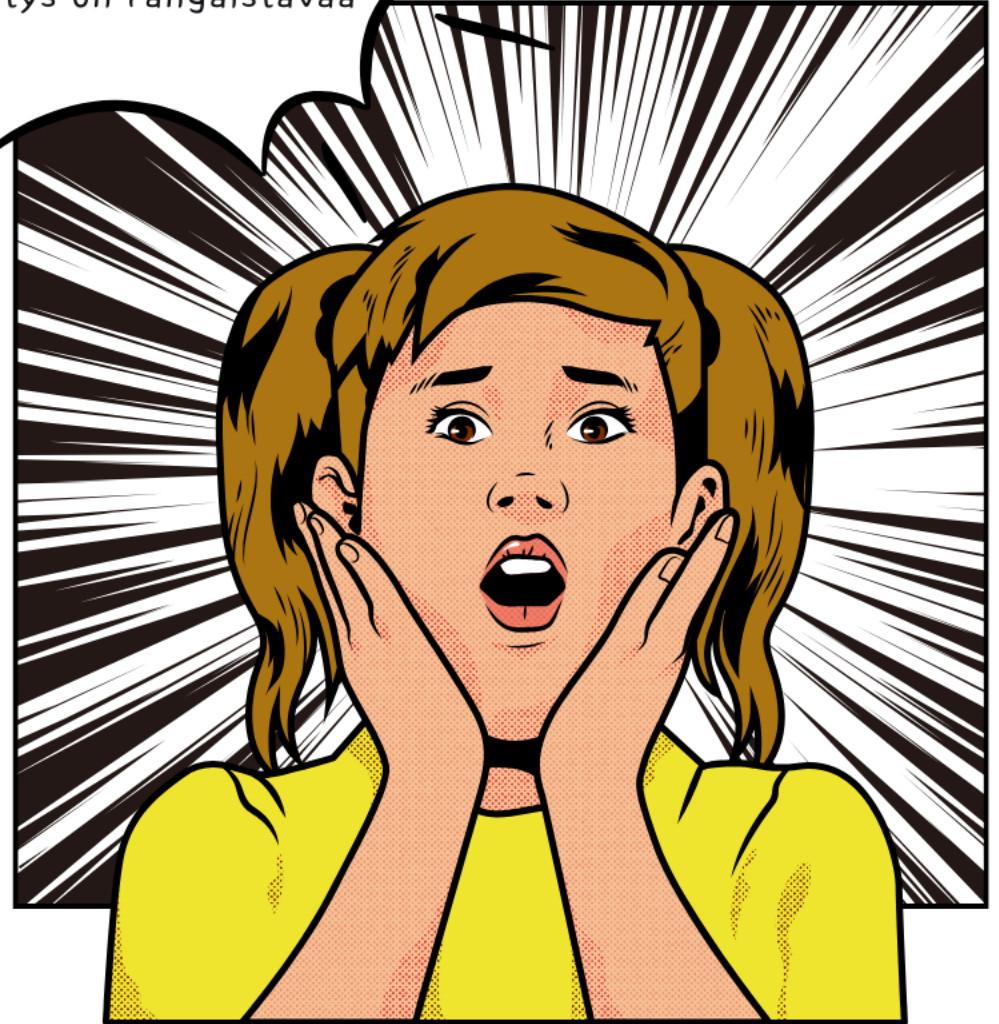
Näpistys

- Näpistykseen syyllistytvä ottaa luvatta toisen hallusta sellaista irtainta omaisuutta, jonka arvo on vähäinen (anastaminen).
- Teko katsotaan näpistykseksi silloin, kun siitä ei koidu suurta vahinkoa uhrille tai uhrin omaisuudelle.

(näpistys RL 28:3)

Rangaistus:

- sakko
- yritys on rangaistavaa

Varkaus

- Varkauteen syyllistynyt ottaa luvatta eli anastaa omaisuutta toisen hallusta.
- Varkauden yhteydessä ei käytetä väkivaltaa tai väkivallan uhkaa.
- Törkeässä varkaudessa anastettavan omaisuuden arvon on erittäin suuri.
- Törkeän varkaudesta tekee myös se, että tekijä on varustautunut aseella tai murtautuu asuttuun asuntoon.

(varkaus RL 28:1, törkeä varkaus RL 28:2)

Rangaistus:

- sakko ---- 4 vuotta vankeutta
- yritys on rangaistavaa

Ryöstö

- Jos anastat toisen hallusta vähäarvoisen esineen, esimerkiksi pipon ja käytät teon yhteydessä väkivaltaa tai uhkaat väkivallalla, on kyseessä ryöstö.

(ryöstö RL 31:1)

Rangaistus:

- 4 kk - 6 vuotta vankeutta.
- Rangaistus on aina vankeustuomio.
- Ei voida tuomita sakkoa tai antaa huomautusta.

Vahingonteko

- Jos hävittää tai vahingoittaa toisen omaisuutta tahallaan tai luvatta, syyllistyy vahingontekoon.

Esim. kun oppilas rikkoo tahallaan toisen omaisuutta tai aiheuttaa niin ikään tahallaan muuten omaisuusvahingon.

- Teko on törkeä, jos aiheutettu vahinko on erittäin suuri tai hävitetty tai vahingoitettu omaisuus on historiallisesti tai sivistyksellisesti arvokas.

(vahingonteko RL 35:1)

Rangaistus

- sakko --- 4 vuotta vankeutta
- yritys on rangaistavaa

Laiton uhkaus

- Laittomaan uhkaukseen syyllistyy se, joka uhkaa toista niin, että tällä on perusteltu syy pelätä oman tai jonkun toisen turvallisuuden tai omaisuuden olevan vakavassa vaarassa.
- Perustellulla syyllä tarkoitetaan sitä, että uhrilla on syy pelätä uhkaajan toteuttavan uhkauksensa.

(laiton uhkaus RL 25:7)

Esim: Saat Tik Tokissa videoosi kommentin, jossa saman koulun oppilas uhkaa pahoinpidellä sinut jostakin syystä seuraavana päivänä etkä uskalla lähteä kouluun.

Rangaistus:

- sakko - 2 vuotta vankeutta

Kunnianloukkaus

- Kunnianloukkaukseen syyllistynyt henkilö halventaa toista tai kertoo toisesta sellaisen valheellisen tiedon tai vihjauksen, joka aiheuttaa vahinkoa tai kärsimystä uhrille.
- Toista ihmistä ei voi haukkua vapaasti somessa.

(kunnialoukkaus RL 24:9)

Esim. Törmäät TikTokissa kaikille julkiseen videoon, jossa tuttu haukkuu sinun ulkonäköäsi ja väittää sinun varastavan kaupasta ja kiusaavan muita.

Rangaistus:

- sakko - 2 vuotta
vankeutta

**Kiitos
oppitunnista!**

Lähteet

- Kalejaiye, D. 2022. Konstaapeli Daniel tässä, moro!. Helsinki: Lasten keskus.
- Finlex. Viitattu 29.5. 2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Poliisi. Viitattu 3.6.2024. <https://poliisi.fi>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. Viitattu 3.6.2024. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/kiusaaminen/>
- Nuoret ja rikollisuus. Viitattu 3.6.2024. <https://www.nuoretjarikollisuus.fi/articles/onko-kiusaaminen-rikos>
- Sometutor opettajille. Viitattu 3.6.2024. <https://sites.google.com/edu.raisio.fi/sometutor-opettajille>
- Rikosuhripäivystys. Viitattu 4.6.2024. <https://www.riku.fi/rikoksen-uhrina/lapsi-ja-nuori-rikoksen-uhrina/kiusaaminen/>
- Rikoslakimies. Viitattu 6.6.2024. <https://www.rikoslakimies.fi/post/alle-15-rikosvastuu-vahingonkorvausvastuu>
- Rikosuhripäivystys. Viitattu 16.8.2024. <https://www.riku.fi/rikosuhripaivystys/riku-lehti/riku-lehti-3-2019/juristi-vastaa-milloin-kiusaaminen-on-rikos/>